

Małgorzata Garnek-Dudek

ORCID: 0000-0002-2366-3910

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych i Sztuki

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Generacyjność w badaniach nad gestami i ich językowymi wykładnikami w komunikacji pokolenia Z

Słowa kluczowe: pokolenie, pokolenie Z, gest, komunikacja niewerbalna

Keywords: generation, Generation Z, gesture, nonverbal communication

Wstęp

W niniejszym artykule przyjmuję perspektywę lingwistyczną, właściwą dla językoznawstwa kulturowego, antropologicznego oraz dla socjolingwistyki, czyli ujęcie traktujące język jako element kultury, funkcjonujący w świadomości określonej grupy społecznej i ściśle związany z wiedzą posiadaną przez członków tej grupy, z ich hierarchią wartości i przekonaniami. Grupa, której zachowania językowe i niewerbalne poddaje tu obserwacji, jest najczęściej określana jako pokolenie Z, generacja Z, gen. Z, generacja Zumery, pokolenie płatków śniegu, zaś pole obserwacji obejmuje kilka charakterystycznych dla przedstawicieli tego pokolenia zachowań (gestów i ich nazw) spajających werbalną i niewerbalną sferę komunikowania.

Zarówno sfera badań nad szeroko rozumianą komunikacją niewerbalną, jak i refleksja nad problemem generacyjności to zagadnienia podejmowane przez badaczy z różnych dyscyplin. Temat współczesnych pokoleń szczególnie interesuje socjologów, wśród których panuje przekonanie, że w dzisiejszych czasach nie mówi się już o pokoleniowości, a podziały na poszczególne grupy generacyjne są płynne. Wspomina się nawet o „zaniku pokoleniowości”, „płynności pokoleń” czy o braku jakichkolwiek punktów wspólnych pomiędzy przedstawicielami współczesnych grup generacyjnych (Świda-Ziemia, 1998). Trudno mi, ze stanowiska językoznawczyni, odnosić się do tez socjologów, jednak na podstawie badań własnych oraz obserwacji współczesnej polszczyzny dostrzegam, że zagadnienie to funkcjonuje w świadomości językowej, jest żywe, a pole językowe dotyczące współczesnych pokoleń stale się rozszerza. W języku można napotkać wiele

nowych określeń nazywających teraźniejsze pokolenia – mówi się o pokoleniu wyżu demograficznego, generacjach X, Y, Z; w ostatnich badaniach także o pokoleniu alpha. Ponadto w warstwie leksykalnej języka dostrzega się wiele jednostek stosowanych jedynie przez poszczególne grupy generacyjne, a wskazane słownictwo jest trudne do dekodowania przez przedstawicieli innych pokoleń. Znajduje to odzwierciedlenie w szerokiej warstwie „gestów pokoleniowych”, stanowiących istotny element komunikacji niewerbalnej.

W niniejszym artykule podjęty został temat komunikacji niewerbalnej w kontekście badań nad najmłodszymi grupami generacyjnymi¹. Przeanalizowane zostały trzy gesty, które – w mojej opinii – w sposób reprezentatywny przedstawiają mody kulturowe, czego dowodem jest obecność ich językowych wykładników w plebiscycie na Młodzieżowe Słowo Roku². Celem artykułu jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy/w jakim stopniu znaki te są znane pokoleniu Z, oraz ustalenie, jakie są językowe wykładniki (nazwa gestu, związana z nim fraza werbalna, wyrażone słowami znaczenie gestu) tych gestów³.

Podkreśla się, że obecnie kultura wizualna zaczyna dominować nad werbalną, zauważamy dominującą rolę obrazu w kształtowaniu naszej rzeczywistości (Warchała, 2017, s. 859–884), młodzi ludzie wolą komunikację obrazkową niż słowną, uzupełniają swoje rozmowy o emotikony lub za ich pomocą tworzą pełne komunikaty, wykorzystują memy, gify. Tendencję tę określa się jako „zwrot piktorialny” (Mitchell, 2009). Jedną z jego konsekwencji jest rozbudowanie komunikacji niewerbalnej, jej szerokiej sfery gestyczności, stanowiącej wizualne dopełnienie kodu werbalnego.

Przyjmuję, za *Wielkim słownikiem języka polskiego* (Dubisz, 2018, s. 650), że *pokolenie* to:

1. **grupa ludzi [...]** będących **mniej więcej w tym samym wieku; generacja [...]**,
2. **ogół ludzi ukształtowanych przez podobne / te same przeżycia, doświadczenia itp. [...]**,

¹ Artykuł ten jest częścią badań prowadzonych w ramach rozprawy doktorskiej Autorki.

² Istotność tego typu komunikacji u przedstawicieli młodszych generacji ujawniła się w konkursie na Młodzieżowe Słowo Roku, organizowanym przez Wydawnictwo Naukowe PWN, we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim. Na czele listy siódmej edycji z 2022 roku znalazły się dwa językowe wykładniki gestów – jeden z nich, *essa*, wtedy zwyciężyła plebiscycie, *UwU* było jednym z nominowanych. Podobnie było w 2018 roku, kiedy to nominację do Młodzieżowego Słowa Roku otrzymał *dab*. Mimo że plebiscyt ten jest obecnie wysoce dyskusyjny, biorąc pod uwagę jego zasady przeprowadzania oraz status, a także określane przez niektórych językoznawców jako nieadekwatnie opisujący popularność słów w obrębie tego socjolektu, jego pierwotnym założeniem jest „wyłonienie najbardziej popularnych lub najciekawszych wśród młodych ludzi słów, określeń lub wyrażań” (uw.edu.pl). Niektórzy językoznawcy twierdzą zaś, że wyniki konkursu „potwierdzają stereotypową charakterystykę komunikacji młodzieży”, w której „słownictwie występuje duży udział zapożyczeń z innych języków i rejestrów, jednoznaczne wartościowanie (częściej negatywne), bogata synonimika i obrazowa metaforyka” (Łaziński, 2019, s. 142).

³ Zdaję sobie sprawę, że kwestia ich popularności może być związana w pewnym stopniu ze wspomnianą modą kulturową, pomimo to za cel badawczy postawiłam sobie zbadanie, czy gesty te są znane oraz istnieją w świadomości pokolenia Z.

3. okres równy długości życia ludzi urodzonych w podobnym czasie [...],
4. członkowie jakiejś rodziny, będący w podobnym wieku i zajmujący w niej taką samą pozycję, np. rodzice, dziadkowie, rodzeństwo [...] (WSJP, s. 650; wyróżnienie moje – M.G.).

Za najważniejsze w tym szkicu uznaję znaczenie drugie – „ogół ludzi ukształtowanych przez podobne / te same przeżycia, doświadczenia itp.” (WSJP, s. 650), choć istotne jest również znaczenie pierwsze, bowiem wskazuje ono na kryterium wieku – podstawowe, „techniczne” narzędzie do wskazywania potencjalnej przynależności generacyjnej.

Niektóre socjologiczne koncepcje pokolenia, np. te wyrastające z teorii Diltheya, wskazują, że na pokolenie składają się „ludzie, którzy wspólnie uczestniczyli w **wielkich wydarzeniach historycznych**, które miały dla nich na tyle istotne znaczenie, że stało się to podstawą ich osobowego podobieństwa i wzajemnego zrozumienia” (Świda-Ziemba, 1998, s. 47; wyróżnienie moje – M.G.). Tezy te są ważne, jednak nasuwają także pewne pytania – głównie ze względu na zastosowanie mało precyzyjnego określenia „wielkie wydarzenia historyczne”. Współczesne wydarzenia, które można by określić w ten sposób, jak np. pandemię COVID-19 lub wojnę w Ukrainie, wpłynęły i wpływają nadal – na wszystkie żyjące obecnie pokolenia, nie tylko na jedno–dwa wybrane. Nie stanowią więc dla żadnej z grup generacyjnych czynnika spajającego, choć można przyjąć, że każda ze współczesnych generacji odczuwa wpływ tych wydarzeń w inny sposób. Literatura socjologiczna na ogół jednak zakłada, że pokoleniowość to kategoria ustalana wśród przedstawicieli młodego pokolenia. Koncentruje się więc na przeżyciach młodych osób jako na czynnikach determinujących przynależność pokoleniową. Zdaniem Świdy-Ziemby *pokolenia* to:

takie zbiorowości młodych osób, które pod wpływem pewnych podobnych doświadczeń społeczno-kulturowych w okresie socjalizacji i dojrzewania wytworowały to, co określiłam mianem „zbiorowego światopoglądu” – czego konsekwencję stanowił określony zespół postaw i wartości – podzielanych przez znaczną większość – tak wyróżnianego „pokolenia” (Świda-Ziemba, 1998, s. 47).

Świadomość ta kształtuje się w zbiorowości w momencie, gdy łączą ją ważne wątki biograficzne oraz funkcjonowanie w podobnym otoczeniu kulturowym. Przywołane stanowisko jest tożsame z tezą Giddensa, według którego *pokolenie* to: „Ogół jednostek urodzonych i żyjących w tym samym czasie”, ale „o przynależności do pokolenia decyduje nie tylko rok urodzenia, lecz także wspólnota doświadczeń kształtowanych przez konkretne społeczeństwo” (Giddens, 2012, s. 1084).

Za istotny czynnik determinujący kształtowanie się pokoleń uznaję także, za Baumanem, funkcjonowanie w obrębie określonych mód kulturowych (Bauman i Leoncini, 2018). Nie rozstrzygam jednak pytań Baumana o „płynność” pokoleń lub o „zanik zjawiska pokoleniowości” postawionego przez Świdę-Ziembę w niektórych jej pracach. Za tezą o płynności przemawiałaby przyjęta już w polszczyźnie (a wywodząca się z języka i kultury amerykańskiej)

nazwa *Zillenialsi*⁴ – powstała z połączenia dwu nazw pokoleń: millenialsi i pokolenie Z (Widawska, 2021, s. 344).

Nieostrość podziałów i przynależności generacyjnych charakterystyczne są dla psychologicznego i lingwistycznego modelu kategorii, które „mają na ogół rozmyte granice i mogą przechodzić jedna w drugą” (Taylor, 2001, s. 82). Posiadają także swoje centra oraz peryferie, a ich położenie względem centrum kategorii determinuje obecność dużej liczby atrybutów. Zdaniem Rosch kategorie funkcjonują na zasadzie prototypów, a przynależność do nich jest zmienna, stopniowalna i elastyczna, a „jako bardziej prototypowe oceniane są te egzemplarze kategorii, których atrybuty umożliwiają ich dopasowanie do typowych i uzgodnionych elementów skryptów” (Rosch, 1977, s. 32).

Wśród obecnie żyjących generacji w Polsce najczęściej wymienia się, biorąc pod uwagę kryterium wieku: pokolenie wyżu demograficznego, pokolenie X, Y, Z oraz alpha. W niniejszej pracy skupię się na kilku gestach, które – według moich ustaleń badawczych – wykreowali i wprowadzili do komunikacji niewerbalnej przedstawiciele młodszych pokoleń, w większości pokolenia Z⁵.

Do generacji Z zalicza się umownie osoby urodzone po 1989 roku (Biernacki, 2014, s. 7; Wiktorowicz i Warwas, 2016, s. 22) lub po 1995 roku (Papież, 2016, s. 290). Często jako daty graniczne wymienia się też rok 1997 (Williams, 2015). Pokolenie to definiuje się przede wszystkim przez wysokie kompetencje cywilizacyjne, głównie dotyczące funkcjonowania w przestrzeni wirtualnej. Wśród cech je opisujących wyróżnia się m.in.: „powszechną niemalże umiejętność posługiwania się co najmniej jednym językiem obcym oraz wysoki stopień mobilności przestrzennej i zawodowej”, ponadto przedstawiciele generacji Z „potrafią szybko wyszukiwać i przetwarzać informacje”, są „kreatywni, komunikatywni, potrafią pracować w grupie”, a także „podkreśla się ich niecierpliwość i roszczeniowość, nie szanują [oni] tradycyjnych wzorców, pragną szybko awansować” (Muster, 2020, s. 133).

Istnieje wiele klasyfikacji gestów, literatura w tym obszarze jest bardzo bogata. Większość podziałów wywodzi się z propozycji Efrona; zaś McNeill przedstawił jedną z pełniejszych klasyfikacji, stanowiącą także porównanie poprzednich opracowań (Antas, 1996, s. 76–77). Na gruncie polskim wyraźnie swoimi badaniami zaznaczają się: poznański ośrodek kierowany przez Macieja Karpińskiego (UAM) oraz krakowski kierowany przez Jolantę Antas (UJ). Spośród wielu wybieram podział Anety Załazińskiej, usystematyzowany i zebrany

⁴ *Zillenialsi* to mikropokolenie, do którego należą osoby znajdujące się pomiędzy pokoleniem Z a pokoleniem Y (millenialsami). Wszelkie podziały pokoleń opierają się na generacionalizacjach, na podstawie których powstają tzw. mikropokolenia, a *zillenialsi* stanowią najnowsze z nich. Grupa ta najczęściej ujawnia się na TikToku, swój wyraz daje m.in. na grupie na Facebooku *Born Zillenial* (Widawska, 2021, s. 343–362), a ukształtowana została pod wpływem pandemii COVID-19 i wojny generacyjnej na TikToku (Gannon, 2021).

⁵ Często mówi się o wpływie pokolenia Z na różne obszary życia społeczeństwa, co opisano w licznych artykułach publicystycznych, np. *Pokolenie Z jest przyszłością branży mody* (więcej: <https://fashionbiznes.pl/dlaczego-pokolenie-z-jest-przyszloscia-branzy-mody/>) lub *Pokolenie Z kreuje trendy marketingowe w social mediach* (więcej: <https://socialpress.pl/2020/01/pokolenie-z-kreuje-trendy-marketingowe-w-social-mediach>).

na podstawie podziałów takich badaczy, jak wspomniani już Efron, McNeill czy Antas. Za badaczką dziełę gesty ze względu na: ich funkcje w komunikacji; ich współwystępowanie z językiem (tokiem werbalnym) lub bez niego; ich związki z tym, co jest mówione w trakcie ich wykonywania; ich dynamikę i rytm wykonania; ich związki z kulturą (Załazińska, 2016, s. 10). Za Załazińską przyjmuję również następującą typologię gestów: emblematy; wskaźniki emocji; gesty adaptacyjne; ilustratory: batuty, gesty deiktyczne, ikony i metafory (Załazińska, 2016, s. 10–12).

Celowo badam gesty, nie zaś inny aspekt szeroko rozumianej komunikacji niewerbalnej (Głazewska i Kusio, 2012), bowiem występująca w języku polskim subrama *ręki* jako posiadająca zdolność do wykonywania ruchu (Filar i Głaz, 1996, s. 203) nierozzerwalnie związana jest z kategorią działania człowieka oraz „narzędzia kontaktu” i środka komunikacji – „Człowiek »posługuje się« rękami zarówno w kontakcie ze światem zewnętrznym, jak i w kontakcie z innymi ludźmi” (Filar i Głaz, 1996, s. 205). W języku polskim utrwalony został także obraz ręki jako „narzędzia poznawczego człowieka”, jest ona „konceptualizowana jako »przekaznik«» znaku informacji kierowanej do innego człowieka”, a „codzienny kontakt międzyludzki odbywa się »za pośrednictwem rąk«” (Filar i Głaz, 1996, s. 205–206).

Ponadto „»gramatyka niewerbalna« istnieje i towarzyszy językowi, a jej bogactwo równe jest, jeśli nie większe, bogactwu leksykalnemu” (Antas, 1996, s. 72). Już Kwintylian zwrócił uwagę, że gestykulacja rąk niemal dorównuje bogactwu słów: „Jeżeli bowiem ruchy pozostałych części ciała wspomagają jak gdyby nasze słowa, to ruchy rąk – można rzec – mówią same przez się” (Kwintylian, 11, 3, 85, za: Antas, 1996, s. 72).

Materiał i grupa badawcza

W poniższym artykule przeanalizowane zostaną trzy gesty, których stosowanie zauważono u przedstawicieli młodszych pokoleń. Znajomość wybranych gestów postanowiono zbadać za pomocą krótkiego kwestionariusza, który rozesłano drogą mailową za pomocą linku do studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Posłużono się metodą ankietową, ponieważ „dane ankietowe pozwalają uszczegółowić zapis treści bazowego konceptu, ujawniają bowiem konotacje, których słowniki jeszcze nie odnotowują” (Bartmiński i Chlebda, 2013, s. 69). Zgromadzone w ten sposób dane językowe umożliwiają więc nie tylko poznanie znaczenia (w tym przypadku gestu), lecz także bogatej sfery skojarzeniowej. Celem wszelkich badań werbalnych, kwestionariuszy, skal, ankiet jest „poznanie określonej konkretnej sytuacji, zjawiska czy problemu” (Pilch, 1998, s. 135). Wybór tej metody jest uzasadniony – większość pytań w ankiecie jest zamknięta, opatrzona kafeterią zamkniętą lub półotwartą, przez co, w trakcie jej przeprowadzania, nie jest wymagana obecność ankietera. Wygodny jest także sposób dystrybucji – może być

wysłana pocztą (obecnie za pomocą linku), i wypełnia się ją szybko i łatwo (Pilch, 1998, s. 147). Dane, jakie udaje się zgromadzić dzięki ankiecie, dają obszerny, lecz niepogłębiony (w porównaniu np. do wywiadu) obraz danego zagadnienia, który informuje, a nie wyjaśnia (Pilch, 1998, s. 147).

W badaniu wzięło udział 126 osób – różnej płci i w różnym wieku. Na wstępie ankietowani musieli określić miejsce zamieszkania, płeć oraz wiek (zaproponowane przedziały pokrywały się z widełkami poszczególnych pokoleń). Kwestionariusz składał się z 11 pytań i był skierowany do przedstawicieli pokolenia Z. W ankiecie umieszczono pytania zamknięte, jednokrotnego wyboru, a także pytania otwarte, wymagające krótkiej i dłuższej odpowiedzi. Były to pytania o świadomość pokoleniową i przynależność do konkretnych pokoleń (*Do jakiego pokolenia należysz?*)⁶, o sposób ich porozumiewania się (*Czy uważasz, że przedstawiciele poszczególnych pokoleń porozumiewają się w określony sposób? Np. za pomocą określonych słów lub gestów?*), a także o konkretne gesty – ich znajomość (*Czy widziałeś/aś ten gest?*) oraz znaczenie, konotacje i zastosowanie (*Co on [ten gest] oznacza? Jak myślisz, co chłopiec na zdjęciu chce wyrazić?*)⁷.

Badania ankietowe przeprowadzano w okresie od lipca 2022 roku do stycznia 2023 roku. Odpowiedzi na pytanie o płeć udzieliły 124 osoby, spośród których 76,6% (95 osób) to kobiety, 21,8% (27 osób) to mężczyźni. 2 osoby nie zaznaczyły odpowiedzi, 1 wskazała, że *wolę nie podawać*, 1 określiła się jako *niebinarna*. Większość ankietowanych, bo aż 92,9% (117 osób), stanowiły osoby do 23 roku życia⁸, do pozostałej grupy zaliczały się osoby w wieku 24 lata i powyżej (7,1% – 9 osób). Miejsca zamieszkania ankietowanych były względnie wyrównane – na wsi mieszka 34,1% (43 osoby) ankietowanych, w mieście do 100 000 mieszkańców 23,8% (30 osób), a w mieście powyżej 100 000 mieszkańców 42,1% (53 osoby).

Wiele na temat współczesnego postrzegania pokoleniowości wnoszą odpowiedzi uzyskane w pytaniu *Do jakiego pokolenia należysz?* Spośród 126 przepytanych osób, 113 wyraziło swoją opinię, co stanowi 89,7% wszystkich ankietowanych. Warto zauważyć, że respondenci trafnie odpowiadali na to pytanie, mimo że w ankiecie w żadnym miejscu nie zostały im podane nazwy funkcjonujących współcześnie podziałów generacyjnych. Świadczy to o świadomości pokoleniowej respondentów, a także o znajomości przyjętego w literaturze naukowej oraz przenikającego do kultury podziału. Najwięcej ankietowanych jednoznacznie identyfikuje się z pokoleniem Z (84,1%, 95 osób), które określa takimi terminami, jak *Generacja Z*, *Gen Z*, *Pokolenie Z*, *Z*, *Generacja Zumery*, a siebie, jako przedstawiciela tej generacji, opisuje jako *pierwsze pokolenie stykające się z Internetem itp., ale wciąż pamiętam czasy sprzed wypasionych telefonów i powszechnego Internetu i social media*. Niektórzy przynależność pokoleniową utożsamiali z uro-

⁶ Najpierw zapytano o wiek, a następnie, w kolejnym pytaniu, o przynależność generacyjną, tak aby porównać, czy zadeklarowany przez ankietowanego wiek będzie spójny z pokoleniem, z którym się identyfikuje.

⁷ Zarówno to pytanie, jak i poprzednie (*Czy widziałeś/aś ten gest?*) zadano w przypadku każdego gestu.

⁸ Deklaracja wieku ankietowanych wskazuje na ich teoretyczną (wg przywołanych powyżej podziałów pokoleniowych) przynależność generacyjną do pokolenia Z.

dzeniem w określonym roku (2000, 01, 2000 rocznik), zgodnie z nomenklaturą na wzór *pokolenie '89, roczniki siedemdziesiąte* itp., lub określali się za pomocą cechy wyróżniającej daną generację: *pokolenie telefonów* lub *pokolenie młodych*.

Analiza gestów

Pierwsze pytanie, jakie zadano ankietowanym w obszarze komunikacji niewerbalnej, brzmiało: *Czy uważasz, że przedstawiciele poszczególnych pokoleń porozumiewają się w określony sposób? Np. za pomocą określonych słów lub gestów?* Zapytano więc zarówno o werbalne, konwencjonalne sposoby komunikacji pomiędzy generacjami, jak i o mniej typowe, niewerbalne – za pomocą gestów. 76% (95 osób) odpowiedziało, że *TAK*, 20% (25 osób) zaznaczyło odpowiedź *MOŻE*, zaś jedynie 4% (5 osób) uznało, że *NIE*. Jeden ankietowany/ankietowana nie udzielił/a odpowiedzi na to pytanie.

W kolejnej części zaprezentowano badanym trzy gesty, zapytano o ich rozpoznawalność: *Czy znasz lub widziałeś/aś ten gest?* oraz językowe wykładniki: *Co on oznacza? Jak myślisz, co chłopiec na zdjęciu chce wyrazić?*

Każdy z przedstawionych ankietowanym gestów miał inne pochodzenie, a celem badania było sprawdzenie, czy/w jakim stopniu znaki te są znane pokoleniu Z, oraz ustalenie, jakie są językowe wykładniki (nazwa gestu, związana z nim fraza werbalna, wyrażone słowami znaczenie gestu) tych gestów.

Gest nr 1

Pierwszy gest przedstawiony badanym został rozpoznany przez stosunkowo największą liczbę z nich. Twierdząco jego znajomość wskazało 93,3% osób, 5% odpowiedziało *MOŻE*, zaś 1,7% *NIE*. Gest ten ma swój językowy ekwiwalent określany jako *essa*. Słowo to zostało zwycięzcą w plebiscycie na Młodzieżowe Słowo Roku 2022, deklasując np. takie hasła, jak: *baza, betoniarz, cringe*⁹, *gigachad, Kto pytał?, łymyn, naura, NPC, odklejka, onuca, pokemon, rel, robi wrażenie, siedemnaście, sigma, slay, sus, twoja stara* lub *UwU* (SJP PWN).

Essa, jak widnieje w *Słowniku języka polskiego PWN*, oznacza: *coś łatwego, co przychodzi łatwo dlatego, że jesteśmy wyluzowani (stąd mieć esse), luz. Często występuje jako okrzyk radości lub triumfu, wykorzystywany jako ekspresja pozytywnych uczuć, a nawet pozdrowienie* (SJP PWN). W Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży czytamy z kolei, że:

Essa oznacza 'zadowolenie, triumf, radość, luz'. Wyraz często pojawia się w kontekście wygranej, zabawy czy rozmów ze znajomymi. Jest także używany

⁹ *Cringe* (wariant: *krindź*) – coś zenującego, obciachowego, wywołującego wstyd lub niesmak. Wersja przymiotnikowa: *cringe'owy* (*krindżowy*). Czasownikowa: *krindżować* (np. *to mnie krindżuje*, ew. *krindżuje, kiedy to widzę*). Synonimem tej ostatniej formy jest *mrozić*. W języku angielskim *cringe* to tyle co *wzdrygnąć się*. Mówi się więc często o *dreszczu żenady* (SJP).

w sytuacji, gdy chce się zaznaczyć, że coś łatwo poszło lub szczęśliwie się zakończyło. Zwroty „mieć essę” lub „być na essie” komunikują stan luzu, dobrego samopoczucia. Słowo to wyewoluowało najprawdopodobniej z ang. *easy* ‘łatwy, prosty; komfortowy, spokojny, wolny od zmartwień’. Bardzo często towarzyszy mu charakterystyczny gest: podniesiony kciuk i wyprostowany mały palec, pozostałe zaś zgięte (Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży).

Hasło to było zgłaszane do wspomnianego plebiscytu także w 2018 i 2021 roku, a w 2018 roku definiowane było następująco: *‘łatwy’ lub okrzyk radości, słowo na każdą okazję; może służyć jako powitanie, pożegnanie. Słowo używane do wyrażania pozytywnych emocji w stosunku do innych osób lub po prostu wyrażenie własnych uczuć* (SJP PWN). Zwycięskie i popularne współcześnie znaczenie zostało więc na przestrzeni kilku lat wzbogacone o komponent znaczeniowy wskazujący na powód posiadania/występowania *essy*, mianowicie *‘essä powoduje bycie wyluzowanym’*.

Gest nr 1 (fot. własna, 24.12.2022)

Leksem *essa* pochodzi ze środowiska rapowego, a za jego autora uznaje się artystę Winiego. Hasło to wielokrotnie pojawiło się w jego utworach – raper twierdził, że często je słyszał w jego szczecińskim środowisku. Jak wspomina Winicjusz (Wini) Bartków: „To imprezowy okrzyk bojowy, który pojawił się już na pierwszych imprezach rave’owych w Polsce, które odbywały się w latach 90. w byłej fabryce Meratronik w Szczecinie. Bywalcy tych imprez w czasie swojego największego uniesienia imprezowego krzyczeli właśnie: *esssssa!*” (Noizz.pl). Współczesna popularność tego słowa i gestu, która przyniosła wygraną w plebiscycie na Młodzieżowe Słowo Roku 2022, była jednak spowodowana rozpowszechnieniem go w mediach społecznościowych. Pierwsze użycie *essy*, jednak nie w tym znaczeniu, co współcześnie, datuje się na 1983 rok, kiedy to słowo zostało użyte w filmie *Seksmisja* w reż. Juliusza Machulskiego.

Gest *essa* nawiązuje do powitalnego gestu pochodzenia hawajskiego, *shaki*, używanego i popularnego w środowisku surferskim. To serdeczne pozdrowienie, znak pokoju, które może oznaczać także „dziękuję”, „jak się masz”, „cześć”, w zależności od kontekstu. Mówi się również o znaczeniu „wyluzuj” lub „trzymaj się”.

Ankietowani wskazali, że zaprezentowany przez nich gest to: *essa, essunia, tzw. essa, es, ez*. Wskazywali, że to stan, w którym człowiek może się znajdować: *mieć esę, Pan ma esę. Tak samo jak ja. Essa* w ich rozumieniu to wskaźnik emocji, wyrażenie ekspresyjne wartościowane pozytywnie, używane po to, aby przedstawić, jak się czuje podmiot. W rozumieniu badanych *essa* to: *Luz*, znak, że *Jest dobrze, jest cool, yolo, wyluzowanie*, a *mieć esę to być wychillowanym*. Ankietowani wielokrotnie podkreślali wspomnianą cechę ‘luzu’, ‘dobrego humoru’, ‘chillu’: *czyli ktoś jest wyluzowany, chodzi o to, że ktoś ma dobry humor, chill, wyluzowanie się, Może oznacza: jest fajnie, że jest się wyciłowanym, że do czegoś się podchodzi na luzie, na spokojnie, Coś pozytywnego, ale ciężko zdefiniować, Okazywanie radości, wyluzowanie, oznacza zwycięstwo, Ten gest oznacza, że coś jest super lub coś nam wychodzi*.

Zaprezentowany ankietowanym gest, którzy trafnie odczytali, połączony zazwyczaj z potrząśnięciem dłonią, określany jest mianem *essa* i oznacza ‘wyluzowanie’. Określa stan, w którym człowiek może się znajdować. Jest on wyraźnie nacechowany pozytywnie, przedstawia emocje podmiotu – radość, triumf, luz. Został rozpoznany przez wielu respondentów, to często spotykany gest, widoczny zarówno w komunikacji bezpośredniej, jak i internetowej.

Gest nr 2

Drugi gest, zaprezentowany poniżej, jest ruchem wykonywanym najczęściej przez przedstawicieli pokolenia Z i jest obecnie kolejnym ruchem, który jest bardzo modny wśród tej grupy rówieśniczej. Pochodzi z kultury azjatyckiej, skąd przeniknął do Polski. Dwa skierowane ku sobie palce wskazujące wyrażają zakłopotanie, zawstydzenie. Najczęściej ten semantyczny ruch wykorzystywany jest w komunikacji internetowej oraz przedstawiany jest za pomocą emoji dwóch skierowanych ku sobie palców wskazujących. Gest ten to tzw. UwU:

emotikon oznaczający coś słodkiego, uroczego; ekspresja ciepłych emocji. Może być też ironiczną reakcją na coś, co odczuwa się jako „prześludzone”. W Internecie pojawia się od lat i pochodzi z tradycji japońskich emotikonów kaomoji, popularnych w kręgach fanów mangi i anime. Litera „U” należy kojarzyć z zamkniętymi oczami, a całość – z wyrazem błogości na twarzy. Analogiczne „OwO” (tu oczy szeroko otwarte) oznacza zaskoczenie, zdziwienie, ekscytację (SJP PWN).

Według Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży *uwu* to: „werbalny odpowiednik emoji lub . Oznacza coś uroczego, słodkiego, rozczulającego. »U« symbolizuje przymrużone, prawie zamknięte oczy, a »w« usta. Kojarzy się

z dobrym samopoczuciem i szczęściem. OwO z kolei podkreśla podekscytowanie, zaskoczenie lub zdziwienie” (Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży).

Słowo to zostało w 2022 roku zgłoszone do Młodzieżowego Słowa Roku, przegrało jednak z wymienioną powyżej *essq*.

Gest nr 2 (fot. własna, 28.06.2022)

Gest rozpoznało 81,6% ankietowanych (102 osoby), *MOŻE* go zna 6,4% (8 osób), zaś 12% (15 osób) widziało go pierwszy raz. Na pytanie nie udzieliła odpowiedzi jedna osoba. Ci, którzy wykazali znajomość tego gestu, trafnie określili jego znaczenie, jako ‘nieśmiałość’, czyli brak pewności siebie, wstydlivość: *Wyraża nieśmiałość, Nieśmiałe pytanie, Kojarzy mi się z pokazaniem tego, że ktoś jest nieśmiały, Chłopiec wyraża nieśmiałość, Ten gest oznacza nieśmiałość, Taki gest wykonuje się, gdy chce się okazać nieśmiałość*. Ankietowani odpowiadali, że gest ten: *Oznacza to taką nieśmiałość, wstydlivość dotyczącą danej sytuacji, Taki gest z dodaniem bujania rąk w prawo i lewo ma przedstawić nieśmiałość, niewinność, skrucę, Gest wyraża nieśmiałość, Oznaka nieśmiałości, To gest nieśmiałości, Gest znaczy „i’m shy” służy do okazania swojej nieśmiałości*. Niektórzy, wskazując na szerszy kontekst jego funkcjonowania, tłumaczą: *Rozumiem to jako coś w rodzaju pokazania niewinności/nieśmiałości, gdy ktoś jest nieśmiały w towarzystwie i czuje się niekomfortowo, Oznacza nieśmiałość, pokazuje się go, kiedy chce się podkreślić tę cechę, Jest to gest, który wyraża nieśmiałość pokazywaną w „uroczy” sposób, Czasem spotykałam się z tym gestem w znaczeniu nieśmiałości, Oznacza, że ktoś jest nieśmiały*.

Drugim znaczeniem analizowanego gestu, nawiązującym do pierwszego, tj. ‘nieśmiałości’, jest ‘zawstydzenie’: *Gest, którego używamy, kiedy chcemy o coś poprosić, ale jesteśmy zawstydzeni, Używa się go w sytuacji, gdy jest się speszonym, onieśmielonym, zawstydzonym, interpretowane jest jako zawstydzenie, Gest oznacza zakłopotanie, onieśmielenie, zakłopotanie, Połączenie palców wskazujących i lekki uśmiech na buźce ma wskazywać pokorne zawstydzenie albo prośbę, Jeśli wystawione palce się uderza o siebie, to może też oznaczać niezręczność – może to chce przekazać chłopiec, chyba to oznacza zakłopotanie, komunikuje zawsty-*

dzenie, niepewność, często w odniesieniu do relacji miłosnych, Oznacza, że ktoś jest, zawstydzony, Można go użyć w sytuacji, kiedy chcemy powiedzieć komuś coś intymnego, Myślę, że chłopiec chce wyrazić to, że jest nieśmiały/skrępowany w obecnej sytuacji.

W wypowiedziach ankietowanych zaakcentowany został także niekiedy żartobliwy charakter tego gestu, czasem wręcz wyśmiewający: *ja czasem tak robię dla żartów, Nie używam go, chyba, że dla żartów, W żartach używam tego gestu razem ze znajomymi, Używany głównie w żartach, Gest służy do wyśmiania kogoś (wykonywany często przy parodiowaniu tzw. „pick me girls”¹⁰), ja i wszyscy, których znam, używamy tego gestu głównie ironicznie, często jest [to – wykonywanie tego gestu] połączone z żartem, nie jest on używany na serio, częściej ironicznie lub pół żartem, Żartobliwie, Zazwyczaj ironicznie, Obecnie używa się go raczej sarkastycznie, dodając przy tym werbalny komunikat: „Jestem takx malutkx” lub „Jestem taka malutka”, ciężko to opisać ale używa się tego, żeby podkreślić brak jakiejś przewagi, niemoc, że jest się właśnie takim ‘kruchym i słabym’.*

Nie wszyscy ankietowani byli pewni, co oznacza ten gest, jednak prawidłowo określali jego znaczenie: *To chyba znaczy zawstydzenie, używane być może w sytuacji proszenia o coś?, Nie wiem do końca, co to oznacza, ale wydaje mi się, że chłopiec chce w ten sposób wyrazić jakąś prośbę, zakłopotanie, Rozumiem to jako coś w rodzaju pokazania niewinności/nieśmiałości, np. podczas pytania o coś.*

Niektórzy z ankietowanych właściwie również nazwali ten gest: *UwU, uwu, Gest wyraża tzw. „uwu”, nieśmiałość//zawstydzenie, Często przy tym mówi się „uwu”, a także wskazali jego pochodzenie: Tak robi koleżanka, która ogląda anime, Takich gestów używa sporo osób związanych z popkulturą azjatycką (manga&anime, kpop), ale krąg jego użytkowników rozszerzył się, być może ze względu na popularność wyżej wspomnianych popkultur, nauczyłam się takich gestów z kreskówek, jeśli palce wskazujące stykają się ze sobą, w azjatyckim krajach oznacza to zakłopotanie, podczas np. tłumaczenia się lub kiedy chcą o coś prosić, możliwe, że ten gest jest stamtąd zapożyczony.*

Gest, znany jako *UwU*, został pomyślnie rozpoznany i scharakteryzowany przez ankietowanych pochodzących głównie z pokolenia Z. Z odpowiedzi respondentów wyłania się jego obraz, dotyczący stanu, uczucia ‘nieśmiałości’ i ‘zawstydzenia’. Ankietowani z powodzeniem prezentowali wykorzystywanie *UwU* w różnych znaczeniach, sytuacjach i kanałach komunikacji. Niektórzy znali jego nazwę, pochodzenie – świadczy to o silnej pozycji tego gestu wśród młodych osób.

¹⁰ *Pick me girl* – slangowe określenie młodej dziewczyny, która za pomocą ubioru i sposobu mówienia robi wszystko, aby przypodobać się rówieśnikom płci męskiej.

Gest nr 3

Trzeci gest jest starszym ruchem, częściej spotykanym niegdyś u millenialsów. To tzw. dab, czyli:

figura taneczna, w której osoba tańcząca pochyla głowę w kierunku ręki zgiętej w łokciu, jednocześnie podnosząc na bok wyprostowaną drugą rękę. Dab jest często kojarzony z formą świętowania i okazywania radości przez sportowców, a także z kulturą hip-hopu (SJP PWN).

To również „gest dominacji lub zwycięstwa, a także emotikon wywodzący się z gry Fortnite. Odnosi się do figury, w której osoba pochyla czoło w kierunku ręki zgiętej w łokciu, jednocześnie podnosząc na bok wyprostowaną drugą rękę. Dab jest często kojarzony z kulturą hip-hopu, służy do okazywania radości i triumfu” (Obserwatorium Języka i Kultury Języka Młodzieży). Słowo to również zostało zgłoszone do plebiscytu na Młodzieżowe Słowo Roku w 2017 roku.

Gest nr 3 (fot. własna, 28.06.2022)

Gest ten został rozpoznany przez 84% ankietowanych (104 osoby), tylko 4% (5 osób) określiły jego znajomość jako *MOŻE*, zaś negatywnie na to pytanie odpowiedziało 12% (15 osób). Część ankietowanych poprawnie wskazała nazwę tego gestu: *Dab*, tzw. „*dab*”, *Tzw. Dab/dabbing*, *jest to dab*, *to jest dab*, *to DAB*,

nazywa się *dab*, Prawdopodobnie nazywa się to „*dab*”, *Gest* jest nazywany często *dabem* (*dab*)/*dabowaniem* itd.

Znaczenie tego gestu ankietowani opisywali jako: *Zadowolenie, sukces, powodzenie*. Dokładniej przedstawiali go w następujący sposób: *Znam i kojarzy mi się z zadowoleniem, sukcesem, ale nie jestem pewna jego znaczenia, sygnalizuje szczęście, radość ze zrobienia czegoś, Oznacza radość, zadowolenie, oznacza: jest ekstra, jaram się, Oznacza radość, np. spowodowana jakimś tryumfem, Oznacza coś jak zwycięstwo, oznacza coś epickiego, co zrobiłeś, Ten gest oznacza powodzenie, że coś się udało zrobić, Oznacza to, co teraz „essa”, ale częściej pokazuje się go zaraz po tym, kiedy coś nam się udało, gest (chyba) podobny znaczeniowo do essay*.

Niektórzy bardziej kolokwialnie opisywali ten gest: *ten znak oznacza „jooooooo zrobiłem coś git i wgl fajnie” w sytuacji jak ktoś zrobił coś git i wgl fajnie, Osoba wykonująca ten gest chce pokazać, że coś jej się udało, Gest wyrażający łatwy sukces, oznacza to coś w stylu „Jestem pro, dobry w czymś, udało mi się”, oznacza, że coś jest dobre/fajne/odjazdowe, robi się tak, kiedy pokazujemy, że zrobiliśmy coś super, nieszablonowo lub coś miało nie wyjść, a jednak wyszło, to jest wyraz czegoś w stylu dumy*.

Niektórzy z ankietowanych wspominali także, skąd znają ten gest, podkreślając w ten sposób znaczenie Internetu, za pomocą którego dotarł on do tak szerokiego grona odbiorców: *Nie pamiętam, co dokładnie ten gest oznacza. Jego pochodzenie jest z internetu, chyba z memów lub ze śmiesznych filmików, gest bliżej dla mnie nieznany, chociaż przewijający się często w Internecie niecałą dekadę temu, Zazwyczaj widzę w filmikach w Internecie, na koncertach, w czasie tańca, ale nie wiem, czy jakiś konkretny sens się za tym kryje, Jeśli się nie mylę, jest to gest pochodzący z gry Fortnite, popularnej swego czasu u dzieci i nastolatków, Widziałam ten gest jedynie w Internecie, przyszedł do Polski z Zachodu*.

Gest nr 3, tzw. *dab*, znany jest pokoleniu Z, przedstawiciele tej generacji trafnie go interpretowali, opisywali kontekst użycia, pochodzenie, a także wskazywali osoby, które go używały/używają. Ten semantyczny ruch, podobnie jak poprzednie, jawi się jako silnie ekspresyjny, jest wartościowany pozytywnie, jako stan euforii, powodzenia, sukcesu. Jego duża znajomość świadczy o silnej pozycji w popkulturze – mimo że nie wszyscy go używają, jest dobrze znany.

Wnioski

Przeprowadzona na potrzeby powyższego artykułu ankietę, poruszająca zagadnienie pokoleniowości w badaniach nad gestami oraz ich językowymi wykładnikami w komunikacji generacji Z, pozwoliła zaobserwować kilka zjawisk. Pierwszym z nich jest stosunek wobec pokoleniowości – na podstawie odpowiedzi ankietowanych można zauważyć, że wielu przedstawicieli generacji Z posiada świadomość generacyjną, zna przyjęte w kulturze i literaturze naukowej podziały czasowe i terminologię (*pokolenie Z*), tworzy własne wykładniki językowe opisujące poszczególne pokolenia (np. *generacja Zumery*), posługuje

się określonym słownictwem (*cringe'owe, pick me girl*), tworzy neosemantyzmy (*boomer* jako osoba, która nie idzie z duchem czasu, nie tylko przedstawiciel pokolenia baby boomers).

Drugą kwestią, którą udało się zauważyć na podstawie przeprowadzonego badania, jest stosunek młodego pokolenia do gestów, które zostały im przedstawione. Pochodziły z różnych miejsc: z kultury zachodniej, azjatyckiej, hawajskiej/surferskiej. Były modne w różnych okresach, w różnych miejscach, u przedstawicieli różnych pokoleń. Celem badań było sprawdzenie, czy te trzy semantyczne ruchy: *essa*, *UwU* i *dab* są znane współczesnemu pokoleniu Z oraz za pomocą jakich językowych wykładników przedstawiciele tej generacji je opisują. Według klasyfikacji gestów Anety Załazińskiej przedstawione gesty to: *essa* – emblemat, *UwU* – emblemat, *dab* – emblemat.

Ankietowani trafnie rozpoznali wszystkie trzy gesty – nazwali je, wyjaśnili, scharakteryzowali oraz podali konteksty ich użycia. Pozwoliło to opisać szeroki obraz przedstawionych semantycznych ruchów oraz stosunek wobec nich przedstawicieli generacji Z, a także dało możliwość twierdząco odpowiedzieć na pytanie zawarte we wstępie tekstu – czy leksykalno-semantyczne treści związane z poszczególnymi gestami są specyficzne dla generacji Z?

Pierwszym z zaprezentowanych ankietowanym gestów była *essa*, oznaczająca 'wyluzowanie' i określająca stan, w którym człowiek się może znajdować. Odbiorcy trafnie go rozpoznali i odczytali. Dzięki temu można przyjąć, że jest to często spotykany gest, widoczny zarówno w komunikacji bezpośredniej, jak i internetowej. Drugim semantycznym ruchem, który poddany został analizie, było *UwU*. W tym przypadku również został on pomyślnie rozpoznany i scharakteryzowany przez ankietowanych. Badani przedstawiali jego obszerny obraz, wykorzystywanie w różnych znaczeniach, sytuacjach i kanałach komunikacji. Niektórzy znali nie tylko jego nazwę, lecz także opisywali jego pochodzenie, co wskazuje na jego silną pozycję wśród młodych osób. Gest trzeci, tzw. *dab*, również został trafnie rozpoznany i zinterpretowany przez tę generację.

Trzecim obszarem wnioskowania na bazie zgromadzonego materiału językowego jest charakterystyka pokolenia Z. Na tej podstawie można zwrócić uwagę na: zgodność podziałów pokoleniowych ze względu na kryterium wieku (osoby w wieku 13–23 określały się jako pokolenie Z), wpływ mód kulturowych na pokolenie Z (powielanie gestów z Zachodu, z kultury azjatyckiej lub kultury hawajskiej), podążanie za modą („wszyscy tak teraz robią”), czasami bez świadomości robienia tego („robię/robiłem tak, ale nie wiem, co to oznaczało”), a także funkcjonowanie w przestrzeni internetowej („używam tego gestu za pomocą emotikonu w komunikacji wirtualnej”).

Bibliografia

- Antas, Jolanta (1996). Gest, mowa a myśl. W: Grzegorzczkova, Renata i Pajdzińska, Anna (red.). *Językowa kategoryzacja świata*. „Czerwona Seria” Instytutu Filologii Polskiej UMCS. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 71–96.

- Bartmiński, Jerzy i Chlebda, Wojciech (2013). Problem konceptu bazowego i jego profilowania – na przykładzie polskiego stereotypu Europy. W: Bartmiński, Jerzy (red.). *Etnolingwistyka*, nr 25. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 69–95.
- Bauman, Zygmunt i Leoncini, Thomas (2018). *Płynne pokolenie*. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca.
- Biernacki, Michał (2014). Social media – komunikacja ze studentami rachunkowości z pokolenia Z. *Folia Pomeranar Universitatis Technologiae Stentinensis, Oeconomica*, 311(75) 2, 7–20.
- Dubisz, Stanisław (red.) (2018). *Wielki słownik języka polskiego*. T. IV. Warszawa: PWN.
- Filar, Dorota i Głaz, Adam (1996). Językowy obraz ręki w języku polskim i angielskim. W: Grzegorzczkowska, Renata i Pajdzińska, Anna (red.). *Językowa kategoryzacja świata*. „Czerwona Seria” Instytutu Filologii Polskiej UMCS. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 199–220.
- Giddens, Anthony (2012). *Socjologia*. Warszawa: PWN.
- Głazewska, Ewa i Kusio, Urszula (2012). *Komunikacja niewerbalna – pleć i kultura. Wybór zagadnień*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Kwintylian (1951). *Kształcenie mówcy*. ks. 1, 2, 10. Przekł. Mieczysław Brożek, seria II, nr 62. Wrocław: Biblioteka Narodowa.
- Łaziński, Marek (2019). Inne słowa roku. Młodzieżowe słowa roku i antysłowo. W: Kwiecień, Monika i Łaziński, Marek (red.). *Słowa roku, słowa miesiąca, słowa dnia*. Warszawa: Dom Wydawniczy ELIPSA, 137–143.
- Mitchell, William J. T. (2009). Zwrot piktorialny. *Kultura Popularna*, 1(23), 5–8.
- Muster, Rafał (2020). Pokolenie „Z” na współczesnym rynku pracy w opiniach pracodawców. *Humanizacja pracy*, 1, 131–146.
- Papież, Jan (2016). Pokolenie Z – z kręgu kultury ponowoczesnej. *Studia Elbląskie*, XVII, 287–296.
- Pilch, Tadeusz (1998). *Zasady badań pedagogicznych*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Zak”.
- Rosch, Eleanor (1977). Human categorization. In: Warren, Neil (ed.). *Studies in Cross-Cultural Psychology*, vol. 1, New York.
- Świda-Ziemia, Hanna (1998). *Wartości egzystencjalne młodzieży lat dziewięćdziesiątych*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.
- Taylor, John R. (2001). *Kategoryzacja w języku. Prototypy w kategorii językoznawczej*. Kraków: Universitas.
- Warchał, Jacek (2017). Obraz, kolor i perswazja wizualna. W: Filar, Dorota i Krzyżanowski, Piotr (red.). *Barwy słów. Studia lingwistyczno-kulturowe*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 859–884.
- Widawska, Adrianna (2021). Zillennials – generacja między generacjami. *Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne*, 38, 343–362.
- Wiktorowicz, Justyna i Warwas, Izabela (2016). Pokolenia na rynku pracy. W: Wiktorowicz, Justyna; Warwas, Izabela; Kuba, Magdalena; Staszewska, Ewa; Woszczyk, Patrycja; Stankiewicz, Aleksandra i Kliombka-Jarżyna, Justyna (red.). *Pokolenia – co się zmienia? Kompendium zarządzania międzygeneracyjnego*. Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer SA.
- Williams, Alex (2015, 18 September). How to Spot a Member of Generation Z. *The New York Times*.
- Żalazińska, Aneta (2016). *Obraz. Słowo. Gest*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Źródła

- Dab, [online]. Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży. Dostęp: <https://obserwatorium-mlodziezy.ujk.edu.pl/jednostki/dab/> [01.10.2024].
- Essa, [online]. Słownik języka polskiego PWN. Dostęp: <https://sjp.pwn.pl/mlodziejowe-slowo-roku/haslo/essa;6477405.html> [16.12.2022].
- Essa, [online]. Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży. Dostęp: <https://obserwatorium-mlodziezy.ujk.edu.pl/jednostki/essa/> [01.10.2024].
- Gannon, Mary (2021, 21 March). *Millennials vs. Gen Z: How Tiktok is dividing the generations*, [online]. Access: <https://theaquinian.net/millennials-vs-gen-z-how-tiktok-is-dividing-the-generations> [16.12.2022].
- Graczyk, Niko. *Jak powstała „essa”? Wini pokazał imprezową etymologię tego słowa* [online]. Dostęp: <https://noizz.pl/spoleczenstwo/jak-powstala-essa-wini-pokazal-imprezowa-etymologie-tego-slowa/dpjd72t> [11.02.2023].

- <https://sjp.pwn.pl/mlodziejowe-slowo-roku/plebiscyt-pwn-mlodziejowe-slowo-roku;202298.html> [13.01.2023].
- <https://sjp.pwn.pl/mlodziejowe-slowo-roku/Edycja-2022;202556.html> [11.02.2023].
- Pokolenie Z jest przyszłością branży mody*, [online]. Dostęp: <https://fashionbiznes.pl/dlaczego-pokolenie-z-jest-przyszloscia-branzy-mody/> [16.12.2022].
- Pokolenie Z kreuje trendy marketingowe w social mediach*, [online]. Dostęp: <https://socialpress.pl/2020/01/pokolenie-z-kreuje-trendy-marketingowe-w-social-mediach> [16.12.2022].
- UwU*, [online]. Słownik języka polskiego PWN. Dostęp: <https://sjp.pwn.pl/mlodziejowe-slowo-roku/haslo/UwU;9285772.html> [16.12.2022].
- UwU*, [online]. Obserwatorium Języka i Kultury Młodzieży. Dostęp: <https://obserwatorium-mlodziezy.ujk.edu.pl/jednostki/uwu-uwu-owo/> [01.10.2024].

Streszczenie

W artykule podjęto temat komunikacji niewerbalnej w kontekście badań nad pokoleniem Z. Za pomocą metody ankietowej przeanalizowane zostały znajomość i znaczenie trzech gestów: *essy*, *UwU* i *dabu*. Cel artykułu obejmuje poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy znaki te są znane pokoleniu Z, ustalenie, jakie są językowe wykładniki tych gestów, oraz rozstrzygnięcie, czy leksykalno-semantyczne treści związane z poszczególnymi gestami są wspólne dla generacji Z. Na podstawie przeprowadzonych badań udało się ustalić, że gesty te są znane pokoleniu Z, przedstawiciele tej grupy są w stanie je nazwać, opisać ich znaczenie, a ponadto mają wysoką świadomość generacyjną.

Generativity in the Study of Gestures and their Linguistic Exponents in the Communication of Generation Z

Summary

The article deals with the topic of non-verbal communication in the context of research on Generation Z. Using a survey method, the familiarity and meaning of three gestures: *essa*, *UwU* and *dab* were analysed. The aim of the article is to find out whether these signs are known to Generation Z, to identify the linguistic exponents of these gestures and to decide whether the lexical-semantic content associated with the individual gestures is common to Generation Z. On the basis of the survey, it was possible to establish that these gestures are known to Generation Z, the representatives of this group are able to name them, describe their meaning and, moreover, they have a high generational awareness.